Próiseas na scríbhneoireachta

Faisnéis Tacaíochta

Faisnéis chúlra

Tagann an sampla seo ó Rang a Dó i scoil phríomhshrutha. Tá 26 páiste sa rang, 14 chailín agus 12 bhuachaill. Rinne an múinteoir **teagasc ranga uile** agus **teagasc stáisiún i ngrúpaí** níos lú, mar is léir ón bpíosa scannánaíochta. Tá an-chur amach ag na páistí ar theagasc stáisiún laistigh de ghrúpaí níos lú.

Baintear úsáid as cur chuige sa scoil uile chun na seánraí scríbhneoireachta a theagasc, agus úsáidtear teagasc stáisiún i ngach seomra ranga sa scoil chun litearthacht a theagasc. Tá na páistí ar fad sa scoil cleachta ar oibriú i ngrúpaí beaga, ar stáisiúin rothlacha agus ar oibriú le múinteoirí eile i suíomh an tseomra ranga ó na Naíonáin Shóisearacha. Cé gurb iad an múinteoir ranga agus múinteoirí riachtanas speisialta oideachais a threoraíonn stáisiúin faoi leith, bíonn stáisiúin ann faoi threoir na bpáistí iad féin chomh maith.

Samhail an Scaoilte freagrachta, céim ar chéim mar chur chuige sa scoil uile

Glacann an scoil le **Samhail an Scaoilte Freagrachta, Céim ar Chéim** agus na seánraí scríbhneoireachta á dteagasc. Maidir leis an Sampla reatha, ghluais an múinteoir trí Shamhail an Scaoilte Freagrachta, Céim ar Chéim mar seo a leanas.

1. I dtosach, chun an seánra insinte a chur i láthair don rang, d'fhéach na páistí ar rogha síscéalta traidisiúnta ar líne. Thug an múinteoir tuairisc ar struchtúr insinte, trí scéal/insint a léadh sa rang cheana féin a thógáil agus na codanna difriúla ann a mhiondealú; tús, lár (fadhb) agus deireadh (réiteach). Ansin chur an múinteoir insint an-simplí le chéile, ag cloí leis an struchtúr insinte. Ag an gcéim thosaigh sin, bhain na heispéiris foghlama leis an rang iomlán.

I rith na céime treoraithe, bhris an múinteoir an t-ábhar ina stáisiúin; scrúdaítear gnéithe scríbhneoireachta seánra na hinsinte i ngach stáisiún. Bhog an múinteoir ó ghrúpa go grúpa, ag treorú na bpáistí de réir mar ba ghá. Rinne na páistí piartheagasc laistigh de ghrúpaí, agus chabhraigh siad lena chéile nuair ab fhéidir leo. Mar seo a leanas a bhí na stáisiúin:

- Scéalta insinte aitheanta, The Three Little Pigs agus Cinderella, a sheicheamhú ina dtús, lár (fadhb) agus deireadh (réiteach)
- Insint neamhaithnid a léamh agus an tús, an lár agus an deireadh a aimsiú/aird a tharraingt orthu; aird a thabhairt ar an bhfadhb agus ar an réiteach uirthi
- Tús insinte a léamh agus leanúint leis an scéal trí scríobh faoi fhadhb agus faoi réiteach
- Leabhar scéalta insinte a roghnú ó rogha leabhar Read it Aloud, iniúchadh a dhéanamh ar an tús, an lár agus an deireadh, agus tuairisc ghearr a scríobh fúthu.

Próiseas na scríbhneoireachta

Faisnéis Tacaíochta

2. Ag an gcéim neamhspleách, chuir páistí plean i gcrích inar breathnaíodh ar charachtair, ar an suíomh agus ar an tús, lár agus deireadh, agus iad ag smaoineamh ar a n-insintí féin. Arís, trí ghrúpaí stáisiúin beaga a úsáid, d'oibrigh an rang tríd an bpróiseas scríbhneoireachta, rinne siad insintí a dhréachtú, rinne siad eagarthóireacht orthu agus rinne siad iad a athdhréachtú, go dtí go raibh siad réidh le cur i láthair.

3. Chuir na páistí go léir a n-insintí i láthair don rang i bhfoirm scríofa. Rinne roinnt de na páistí a n-insintí i bhfoirm leabhair agus é i gceist acu iad a chur i láthair dá rang féin agus a n-insintí a léamh do ranganna eile. Ar deireadh, chuir roinnt de na páistí a leabhair i láthair mar ríomhleabhair agus casadh iad don rang ar an gclár idirghníomhach. Bhí siad le cur ar fáil ar láithreán gréasáin na scoile freisin.

Ullmhúchán i gcomhair Teagaisc agus Foghlama

Rinne an múinteoir cur síos ar an tslí ar chabhraigh an t-eolas a bhí aici ar **roghanna, ábhair spéise, ábhair iontais agus cumais na bpáistí** léi bonn eolais a chur faoina hullmhúchán i gcomhair teagaisc agus foghlama. Spreagadh na páistí cuimhneamh ar a roghanna agus ábhair spéise féin agus na topaicí ar a mbunódh siad a n-insintí á roghnú acu. Ar an tslí sin, léirigh insintí na bpáistí a roghanna pearsanta féin. Ach a cuid **eolais ar na páistí agus ar inneachar** Churaclam Teanga na Bunscoile a úsáid, d'aithin sí torthaí iomchuí ón **Snáithe Scríbhneoireachta** agus fócas na foghlama nua. Is iad na torthaí sin:

Toradh Foghlama (TF)	Fócas na foghlama nua
TF6: Cuspóir, seánra agus guth	Tarraingt agus scríobh le cuspóir agus lucht léitheoireachta ar intinn ag an scríbhneoir a fhad agus a chruthaíonn siad téacsanna i raon seánraí agus a fhorbraíonn siad guth aonair chun a gcuid smaointe, eolais agus taithí a roinnt.
TF7: Próiseas na scríbhneoireachta agus téacs a chruthú	Úsáid a bhaint as an bpróiseas scríbhneoireachta agus téacsanna á scríobh i gcomhar le daoine eile nó go neamhspleách.
TF9: Peannaireacht agus cur i láthair	Scríobh agus úsáid á baint as scríbhneoireacht reatha.

Trí úsáid a bhaint as a cuid eolais ar **chuir chuige oideolaíochta**, rinne an múinteoir eispéiris foghlama a shaincheapadh dá réir, á nascadh le riachtanais agus cumais na bpáistí agus na dtorthaí foghlama sainaitheanta. In eispéiris foghlama bhreise a tharla ag stáisiúin litearthachta eile, díríodh ar an ngramadach, ar ghnásanna scríbhneoireachta agus ar an teanga ó bhéal.

Próiseas na scríbhneoireachta

Faisnéis Tacaíochta

Trí úsáid a bhaint as **eolas ar inneachar** Churaclam Teanga na Bunscoile, d'aithin an múinteoir **foghlaim theagmhasach** a bhain le torthaí foghlama eile sa **snáithe Léitheoireachta** a tharla i rith an eispéiris foghlama. Is iad na torthaí sin:

Toradh Foghlama (TF)	Fócas na foghlama nua
TF1: Rannpháirtíocht	Sult a bhaint as éisteacht lena bpíosaí scríbhneoireachta críochnaithe á léamh ag daoine eile. Iad féin a aithint mar léitheoirí agus a scéalta insinte críochnaithe á léamh acu sa rang.
TF7: Cuspóir, seánra agus guth	Freagairt do ghnéithe cruthaitheacha agus samhlaíocha téacsanna insinte.
TF8: Freagairt agus intinn an údair	Smaointe agus tuairimí ar a gcuid téacsanna insinte féin, agus ar chinn daoine eile, a phlé agus a roinnt. Intinn an údair a mheas agus a phlé.

Measúnú

Rinne an múinteoir cur síos ar mheasúnú mar **phróiseas comhoibríoch** ina raibh na páistí agus an múinteoir páirteach. Glacadh le Samhail an Scaoilte Freagrachta, Céim ar Chéim, rud a thacaigh leis an múinteoir bogadh ó ghrúpa go grúpa – **ag faire, ag cur ceisteanna chun scafláil a thabhairt don fhoghlaim** agus **ag freagairt** do pháistí ar leithligh, le tacaíocht bhreise, de réir mar ba ghá. Rinneadh na cineálacha sin de **mheasúnú iomasach** go leanúnach ar bhealach neamhphleanáilte, ach bhí siad lárnach ó thaobh tacú le dul chun cinn na bpáistí.

Agus í ag díriú ar na hinsintí críochnaithe, bhain an múinteoir úsáid as **rúibricí a cheap an múinteoir** chun dul chun cinn na bpáistí i gcruthú insintí a mheas agus a thaifeadadh. Agus sin á dhéanamh aici, scrúdaigh sí **struchtúr** a gcuid insintí, a gcumas ó thaobh fadhb agus réiteach laistigh den phlota a chur in iúl agus an úsáid a bhain siad as **teanga chruthaitheach agus thuairisciúil**. Lean an múinteoir uirthi ag úsáid an eolais sin chun aiseolas a thabhairt do na páistí ar bhealach foirmitheach chun tacú lena gcuid foghlama. Chuir an múinteoir deiseanna **féinmheasúnaithe** ar fáil freisin. Iarradh ar na páistí scrúdú a dhéanamh ar a gcuid insintí críochnaithe agus rúibricí simplí a chomhlánú bunaithe ar a gcuid scríbhneoireachta. Dá bharr sin, cuireadh deis ar fáil dóibh scrúdú níos cruinne a dhéanamh ar a gcuid oibre féin, agus láidreachtaí a scríbhneoireachta a shainaithint, chomh maith le réimsí le haghaidh feabhsaithe.

Ghlac na páistí páirt i **bpiarmheasúnú** freisin. Mhalartaigh siad a gcuid insintí críochnaithe le comhpháirtí agus chomhlánaigh siad rúibric ar an bpíosa scríbhneoireachta os a gcomhair. Scrúdaigh siad an insint ó thaobh a litrithe, lámhscríbhneoireachta agus cur i láthair, struchtúir agus gramadaí de. Chruthaigh siad '2 Réalta agus Mian' ar phíosa críochnaithe a gcomhpháirtí; roghnaigh siad dhá rud a thaitin leo faoin scéal agus feabhsúchán amháin a cheap siad go bhféadfaí a dhéanamh. D'éirigh na páistí cleachta ar pháirt a ghlacadh i **bpiarmheasúnú** agus ar aiseolas a thabhairt ar obair a gcomhscoláirí. Chuir na cineálacha **idirghníomhaíochtaí pleanáilte** sin ar chumas an mhúinteora measúnú a dhéanamh ar thuiscint na bpáistí ar an bpróiseas scríbhneoireachta agus ar a gcumas tabhairt faoi.

Próiseas na scríbhneoireachta

Faisnéis Tacaíochta

Machnamh

- Cad é do thuairim ar Shamhail an Scaoilte Freagrachta, Céim ar Chéim a úsáid don teagasc i do sheomra ranga? Cad iad na himpleachtaí a bhaineann leis an tsamhail sin a úsáid don ghnáthchleachtas seomra ranga?
- Déan cur i láthair na bpáistí ar a gcuid insintí i bhformáidí scríofa agus digiteacha a mheas.
- Conas a mothaíonn tú faoi na deiseanna a chuir an múinteoir ar fáil don **fhéinmheasúnú** agus don **phiarmheasúnú** sa seomra ranga?
- Déan rannpháirtíocht na bpáistí leis an bpróiseas scríbhneoireachta i nGaeilge a mheas ach scrúdú a dhéanamh ar Thoradh Foghlama 7 *Próiseas na scríbhneoireachta agus ag cruthú téacs* sa snáithe scríbhneoireachta don Ghaeilge. Conas a d'fhéadfadh rannpháirtíocht na bpáistí sa phróiseas scríbhneoireachta mar a léiríodh í sa Sampla seo aistriú chuig a gcuid foghlama sa Ghaeilge? Conas a d'fhéadfadh an múinteoir ullmhú don aistriú scileanna sin ón mBéarla go dtí an Ghaeilge?

Le féachaint ar na físeáin a bhaineann leis an bhfaisnéis tacaíochta seo cliceáil anseo.